

суждения относительно рассматриваемого юридического дела. Причем такой документ может быть принят исключительно только тем должностным лицом, которому предоставлено такое полномочие. Существенным моментом является тот факт, чтобы на должностное лицо было возложена и ответственность за принятие контрольно-правового акта. Правовые акты контрольных органов должны отвечать определенным требованиям. Среди них законность и обоснованность: выявленные факты должны быть доказанными, обладать признаками относимости, полноты и достоверности.

Джурасва О. О.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри теорії держави і права, кандидат юридичних наук, доцент*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ БОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Ефективне управління державним боргом в умовах нестабільності світової фінансово-кредитної системи вимагає перегляду напрямів вітчизняної боргової політики, дія якої на сучасному етапі має спрямовуватися на економічну безпеку України. Трансформація вітчизняної боргової політики потребує розробки та впровадження цілісної стратегії, яка поєднуватиме завдання удосконалення організаційного та інституційного забезпечення боргової політики, коригування її спрямованості на вирішення поточних проблем з одночасним розвитком альтернативних, не позичкових інструментів фінансування бюджетних видатків (податкової складової формування державного бюджету), та розробкою механізмів покращення боргової стратегії держави.

В останні роки важливим є створення умов, які сприятимуть стабілізації фінансової системи країни, досягненню прийнятних темпів економічного зростання, подоланню інфляційних процесів і залежності держави та національних економічних суб'єктів від зовнішніх джерел фінансування. Безумовно, ці процеси пов'язані з ефективною політикою управління зовнішнім державним боргом України.

Особливо актуальною ця проблема стає у зв'язку зі збільшенням обсягів зовнішніх зобов'язань держави, банківських установ, суб'єктів господарювання.

Формування та нагромадження внутрішнього та зовнішнього державного боргу є органічною складовою функціонування економік більшості сучасних країн світу, потужним важелем макроекономічного регулювання та інструментом реалізації економічної стратегії. На жаль, в Україні в ході трансформаційних процесів формування державного боргу відбувалося значною мірою хаотично, під впливом потреб оперативного фінансування поточних бюджетних видатків, що отримало відображення в його структурі та обсягах.

Питання управління й регулювання державної заборгованості є надзвичайно актуальними, особливо за сучасних умов, коли Україна крім значного дефіциту бюджету має ще й досить великий державний борг.

Розвиток суспільно-економічних відносин у державі підтверджує необхідність якомога скорішого вирішення проблеми фінансової оптимізації як основи загальнодержавної стабілізації і виходу з економічної кризи.

Сучасна наука визначає державний борг як суму заборгованості за всіма кредитними зобов'язаннями держави, відсотки за них і невиконані фінансові зобов'язання держави перед суб'єктами економіки. Загальна сума державного боргу складається з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань держави (як внутрішніх, так і зовнішніх), і відсотків за ними, включаючи надані іноземним позичальникам гарантії за кредитами місцевим органам влади та державним підприємствам.

Державні регулятори виконують свою роботу спотворено. Необхідно навчитися оптимально поєднувати ринкові механізми та державне регулювання адекватно до ситуації, а не за допомогою ручного управління. Це повинно відбуватися на основі законів, нормативів і відповідних стандартів.

Основне питання поточного моменту – це зупинити спад і забезпечити зростання реального сектора економіки, а отже, вирішити його три основних проблеми: кредитування, фінансування та збуту. Необхідно негайно зупинити дві негативні тенденції: по-перше, покласти край спробам банків розраховуватися депозитами вкладників за борги; по-друге, унеможливити процес конвертування боргів приватних комерційних банків і корпорацій у державний борг.

Важливою перешкодою налагодженню належної стратегічної ефективності боргової політики в Україні є відсутність цілісної системи законодавчого забезпечення регулювання витрат з обслуговування й погашення державного боргу.

Існуюче законодавче поле регулювання відносин, що виникають у процесі управління державним боргом та операцій з державними борговими інструментами, з одного боку, не відповідає існуючим процесам поглиблення ринкового реформування основ макроекономічної політики та функціонування фінансових ринків і їх інституційного забезпечення, а з іншого, – має несистемний характер.

Стратегічною метою державної боргової політики України має стати залучення фінансових ресурсів для ефективної реалізації програм інституційного та інвестиційного розвитку країни з одночасним забезпеченням стабільного співвідношення державного боргу та ВВП. Враховуючи, що зовнішні запозичення являють собою фактичне вивезення капіталу з країни, оскільки є, по суті, продажем нерезидентам (навіть, якщо вони є підставними особами резидентів) права на отримання частини прибутку резидентів України, тобто декапіталізацію національної економіки, обсяг зовнішньої заборгованості України повинен підтримуватись на відносно

невисокому рівні. У цьому контексті внутрішні запозичення, які є засобом перерозподілу прибутку всередині країни, видаються більш прийнятними для капіталодефіцитної економіки.

Пріоритетним завданням боргової політики є також пошук оптимального співвідношення між борговим та податковим фінансуванням бюджетних видатків. У короткостроковому періоді залучення позичкових ресурсів дає можливість дещо знизити фіскальне навантаження на національну економіку в розрахунку на спрямування додаткових коштів, які залишаються в суб'єктів господарювання, на їхній розвиток.

Комплексний підхід до реалізації стратегії управління державним боргом має знайти своє відображення в зміцненні координації боргової політики з бюджетно-фінансовою та грошово-кредитною політикою, метою чого є підвищення ефективності управління активами та пасивами держави. Суттєвою перешкодою в налагодженні належної стратегічної ефективності боргової політики в Україні є відсутність цілісної системи законодавчого забезпечення обслуговування та погашення державного боргу.

Федоров В. А.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри теорії держави і права*

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ У КАТЕГОРІАЛЬНОМУ АПАРАТІ ДЕРЖАВОЗНАВСТВА

У сучасному житті складно обійтися без тісної взаємодії юридичної теорії та юридичної практики. І якщо раніше звучали заклики до того, щоб правознавство і державознавство більше відображали потреби права і держави, то зараз надактуально, щоб практика своєчасно використовувала досягнення юриспруденції.

Не є винятком загальнотеоретична юриспруденція, на рівні якої постійно уточнюється категоріальний апарат, удосконалюється мова права, не тільки висвітлюються зміни, що відбуваються в державній і правовій сферах, але й розкриваються шляхи їх використання для оптимізації правової системи і державності. Одночасно загальнотеоретична юриспруденція – це розвиток правової культури України в дусі національних правових традицій і тих змін, які пов'язані з правовим менталітетом суспільства доби постмодерну.

Загальнотеоретичні юридичні поняття є формою конкретного мислення, що вкладається в логічно оформлену систему узагальнюючих ідей про групи юридичних явищ, відображених у їх відмінних ознаках.

Криза 70 – х років ХХ століття викликала серйозні потрясіння і внесла багато змін до державних систем. Виявилася неспроможність великого державного сектора в економіці, уразливість масштабної соціальної політики. Нове інформаційне середовище, техніка і технологія поставили